

rani și pe citate din lucrările lui Lenin — reliefează și unele gusturi și preferințe de ordin estetic ale lui Vladimir Ilici. „Iubea poezia. Dar nu pe cea ultramodernă. În orele libere, îl puteai vedea citind din Shakespeare, Schiller, Byron. Poetii ruși favorizați erau Pușkin, Baratynskij, Tjutčev; se interesa mult și de folclor“. În continuare se arată sensibilitatea lui Lenin și pentru alte ramuri ale artei: „Lenin mai iubea și muzica, mai ales pe cea cu caracter simplu. În timpul șederii sale în Elveția, asista, aproape zilnic, la concertele de cameră pe care emigranții ruși le organizau între ei“. Tot aici se vorbește și despre reacția lui Lenin față de manifestarea unor tendințe de subapreciere a artei clasice, pe motivul că n-ar exprima o mentalitate proletară: „Era o ședință a Comitetului Comisarilor Poporului. Cineva făcu propunerea ca să nu se mai joace piese de origine burgheză sau cu mentalitate burgheză, ca „Traviata“, „Carmen“ etc. Aceasta, se părea, era opinia dominantă... Lunacearski — Comisarul artelor — lipsea. Atunci interveni Lenin: Mi se pare concepția tovarășului nostru puțin naivă în ce privește rolul și scopul teatrului. Teatrul este util nu numai ca element de propagandă, ci și ca recreațiune a muncitorilor după o zi plină de trudă“.

Într-o măsură esențială a contribuit la difuzarea ideilor leniniste despre literatură revista „Cultura proletară“, care și-a desfășurat activitatea, în cei aproape doi ani ai săi de existență (septembrie 1926 — martie 1928), sub îndrumarea partidului. Între numeroasele materiale referitoare la personalitatea și viața lui Lenin, publicate în coloanele acestei reviste, ca, de exemplu, un basm popular intitulat *Lenin și șiretul*, un amplu studiu scris de M. Leonin — *Viața și opera lui Lenin*, însoțit de două fotografii ale lui Vladimir Ilici, a fost inserată și convorbirea lui Lenin cu Clara Zetkin privind arta și cultura¹. În cadrul convorbirii Lenin își exprimase punctul său de vedere asupra caracterului popular al artei, asupra destinului și rolului artei în societatea socialistă, împărtășit prin intermediul acestei reviste și cititorilor români. „Arta este a poporului — se arată în articol. Trebuie ca ea să-și înfigă rădăcinile adânci în marile mase muncitoare. Trebuie ca masele să înțeleagă și să iubească arta. Trebuie ca arta să le unească, să le înalțe în sentimentele lor, în gândurile lor, în voința lor“². Pentru ca arta să-și poată croi drum spre inima și conștiința poporului, Lenin sublinia imperativul instruirii maselor, al ridicării nivelului lor de cultură: „Pentru ca arta să poată pătrunde în popor și poporul să înțeleagă arta, ne trebuie mai întâi să ridicăm nivelul cultural general“³. Relatînd acele părți din convorbire care abordau problema accesibilității artei, revista menționa faptul că Lenin nu este pentru soluția unor concesiuni de ordin artistic, dimpotrivă, el susține ideea unei literaturi de înaltă ținută estetică. Această apreciere leninistă era foarte actuală în contextul literar al vremii, deoarece existau tendințe de interpretare simplistă a problemei, crezîndu-se că a scrie o literatură pe înțelesul poporului înseamnă a scrie o literatură de factură medie, deci de o mai scăzută valoare artistică. Din arti-

¹ Clara Zetkin, *Lenin despre artă și cultură*, „Cultura proletară“, an. II, nr. 2—3, 1927, p. 116—120.

² *Ibidem*, p. 117.

³ *Ibidem*.